

Sygn. akt. IV Ka 986/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy IV Wydział Karny Odwoławczy
w składzie:

Przewodniczący SSO Włodzimierz Hilla

Sędziowie SO Mariola Urbańska - Trzecka

SO Adam Sygit - sprawozdawca

Protokolant st. sekr. sądowy Aleksandra Deja - Lis

przy udziale Pauliny Błaszczczyńskiej- prokuratora Prokuratury Rejonowej Bydgoszcz- Północ del. do Prokuratury Okręgowej w Bydgoszczy

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2013 roku

sprawy **B. B.**

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 20 sierpnia 2013 roku sygn. akt III K 296/13

utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną; zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. H. – Kancelaria Adwokacka w B. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem 60/100) złotych brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym; zwalnia skazanego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze i jego wydatkami obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt IV Ka 986/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 20 sierpnia 2013 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt III K 296/13, na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. i art. 569 § 1 k.p.k., połączono kary pozbawienia wolności orzeczone wobec skazanego B. B. wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Tczewie z dnia 18 kwietnia 2012 roku w sprawie II K 137/12, skazującym za czyn popełniony w okresie od dnia 23.09.2010 roku do dnia 15.11.2010 roku – przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. – na karę ośmiu miesięcy pozbawienia wolności.

2. Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 5 czerwca 2012 roku w sprawie II K 148/12, skazującym za czyny popełnione:

-w okresie od dnia 25.11.2008 roku do dnia 30.03.2009 roku – przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k.
– na karę dziewięciu miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę 70 stawek po 10 złotych każda,

-w okresie od dnia 21.09.2009 roku do dnia 30.09.2009 roku – przestępstwo z art. 286 § 1 k.k., art. 270 § 1 k.k. – na karę sześciu miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę 40 stawek po 10 złotych każda,

i wymierzającym karę łączną roku pozbawienia wolności oraz grzywnę 90 stawek po 10 złotych każda.

3.Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce z dnia 22 sierpnia 2012 roku w sprawie III K 323/12, skazującym za czyn popełniony w okresie od dnia 16.09.2010 roku do dnia 15.10.2010 roku – przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. – na karę ośmiu miesięcy pozbawienia wolności.

4.Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 22 kwietnia 2013 roku w sprawie III K 110/13, skazującym za czyn popełniony w dniu 24.09.2010 roku – przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. – na karę ośmiu miesięcy pozbawienia wolności,

i w ich miejsce wymierzono skazanemu karę łączną dwóch lat pozbawienia wolności.

Ponadto, na podstawie art. 572 k.p.k., umorzono postępowanie o wydanie wyroku łącznego dotyczące wyroków:

5.Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 23 sierpnia 2007 roku w sprawie II K 975/06, skazującym za czyn popełniony w dniu 5.08.2005 roku - przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. – na karę roku pozbawienia wolności oraz grzywnę 30 stawek po 20 złotych każda.

6.Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 12 sierpnia 2008 roku w sprawie XIII K 671/08, skazującym za czyn popełniony w okresach od dnia 20.05.2004 roku do dnia 6.12.2005 roku, od dnia 20.05.2004 roku do dnia 6.12.2005 roku i od dnia 19.02.2007 roku do 03.2008 roku – przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. – na karę siedmiu miesięcy ograniczenia wolności.

7.Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia z dnia 29 października 2012 roku w sprawie II K 426/12, skazującym za czyn popełniony w dniu 26.09.2008 roku - przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. – na karę dwóch lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania,

wobec braku warunków do jego wydania.

Kosztami związanymi z wydaniem wyroku łącznego obciążono Skarb Państwa.

Od powyższego orzeczenia apelację wniósł skazany B. B. w zakresie orzeczenia o karze, zarzucając – jak wskazał na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. – rażącą surowość orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności i wnosząc o zastosowanie zasady absorpcji, formułując w treści apelacji wnioski o orzeczenie w związku z tym kary łącznej roku pozbawienia wolności.

Sąd odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja była oczywiście bezzasadna.

Na wstępie należy wskazać, iż w przedmiotowym postępowaniu, zainicjowanym wnioskiem skazanego (k. 1-2), Sąd Rejonowy w Bydgoszczy – działając zgodnie z regułą art. 570 k.p.k. – przedmiotem orzekania uczynił wszystkie, wydane wobec B. B. a obecnie prawomocne wyroki skazujące. Mimo błędnego określenia w zaskarżonym orzeczeniu (punkt 7 części wstępnej) przez Sąd Rejonowy daty czynu, objętego wyrokiem wydanym w sprawie III K 110/13 (wskazano dzień 24.10.2010 roku, zamiast 24.09.2010 roku), jak i daty samego wyroku (wskazano dzień 24.04.2013 roku, zamiast 22.04.2013 roku) – co skutkowało wydaniem przez sąd odwoławczy postanowienia o sprostowaniu tych oczywistych omyłek (k. 107) - prawidłowo wskazano orzeczenia i kary, które podlegały połączeniu w ramach wyroku łącznego. Tak więc usunięcie powyższego błędu nie skutkowało możliwością innego połączenia kar niż uczyniono to w zaskarżonym wyroku.

Przy ustalaniu zakresu kar, mogących być połączonymi, w sposób prawidłowy Sąd Rejonowy odczytał treść art. 85 k.k. i wynikającą z niej podstawową przesłankę determinującą możliwość wydania wyroku łącznego. Również zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2005 roku w sprawie I KZP 36/2004, publ. OSNKW 2005/2 poz. 13, a mającą moc zasady prawnej, zawarty w art. 85 k.k. zwrot „zanim zapadł pierwszy wyrok” odnosi się do pierwszego chronologicznie wyroku, który zapadł przed popełnieniem przez sprawcę kolejnego (lub kolejnych) przestępstwa. W uzasadnieniu słusznie wskazano – w odwołaniu do powyższej zasady - dlaczego połączeniu nie podlegały kary orzeczone wyrokami w sprawach II K 975/06 i XIII K 671/08. Jednocześnie zasadnie odstąpiono od połączenia kary wynikającej z wyroku w sprawie II K 426/12 (mimo popełnienia objętego nim czynu jeszcze przed datą wyroku w sprawie II K 137/12), skoro zastosowano jej warunkowe zawieszenie i nie doszło do jej zarządzenia a brak było podstaw do takiego rozstrzygnięcia odnośnie kary łącznej. Połączenie i tej kary oznaczałoby niedopuszczalne, biorąc pod uwagę daty popełnionych czynów i wyroków oraz obowiązujący wówczas stan prawny, wymierzenie kary bezwzględnej, powstałej z połączenia m.in. kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Ponadto brak było podstaw do przychylenia się do argumentacji przedstawionej przez skarżącego na okoliczność orzeczenia – zgodnie z jego twierdzeniem – kary rażąco surowej. Odnosząc się do tego zarzutu przyjęto, że stanowi to zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej kary o jakim mowa w art. 438 pkt 4 k.p.k. „Rażąca niewspółmierność”, o jakiej mowa tym przepisie zachodzić może tylko wówczas, gdy na podstawie ujawnionych okoliczności, które winny mieć zasadniczy wpływ na wymiar kary, można byłoby zasadnie przyjąć, że zachodziłaby wyraźna różnica pomiędzy karą wymierzoną przez sąd I instancji a karą, jaką należałoby orzec w instancji odwoławczej, w następstwie prawidłowego zastosowania dyrektyw wymiaru kary, przewidzianych w art. 53 k.k. Na gruncie regulacji art. 438 pkt 4 k.p.k. nie chodzi bowiem o każdą ewentualną różnicę w ocenach, co do wymiaru kary ale o różnice ocen tak zasadniczej natury, że karę dotychczas wymierzoną nazwać można by – również w potocznym znaczeniu tego słowa – rażąco niewspółmierną, tj. niewspółmierną w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować i będącą zatem również w odczuciu społecznym „karą niesprawiedliwą”.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy wymierzył karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze dwóch lat i kara ta nie może być uznana za rażąco niewspółmierną. Przede wszystkim należy wskazać, iż błędnie skarżący ustala granice możliwej do wymierzenia kary łącznej i tym samym uznaje, że zastosowanie zasady absorpcji oznaczałoby orzeczenie kary roku pozbawienia wolności. Podstawową zasadę wymiaru kary łącznej, również przy wydawaniu wyroku łącznego, określa art. 86 § 1 k.k. stanowiący, iż sąd wymierza karę łączną w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy. W nin. sprawie należy wskazać, że granice wymiaru kary łącznej a określone tym przepisem obowiązują - *lege non distinguente* - zarówno w wypadku jednoczesnego orzekania kary łącznej, jak i w wypadku orzekania jej dopiero w wyroku łącznym, czyli i niezależnie od tego, czy wyrokami podlegającymi łączeniu orzeczono wyłącznie kary za poszczególne przestępstwa, czy także kary łączne (vide: orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2007 roku w sprawie V KK 419/06, publ. OSNKW 2007/10/74). Obecnie, odwołując się do jednoznacznego językowo brzmienia art. 86 § 1 k.k., przyjmuje się, iż sąd zobowiązany jest wymierzyć karę łączną w granicach od najsurowszej z kar jednostkowych do sumy kar orzeczonych za poszczególne przestępstwa, abstrahując przy tym od wymiaru ewentualnej wcześniejszej kary łącznej, w tym takiej, którą ustalono przy wydawaniu wcześniejszego wyroku jednostkowego, jak i wyroku łącznego (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 29 kwietnia 2010 roku, II AKa 83/10). Brak jest przesłanek do odwoływania się do konstrukcji tzw. „śladu po karze łącznej”, gdyż nie znajduje to akceptacji w aktualnych a zbieżnych poglądach przedstawicieli doktryny i judykaturze. Tak więc, wymiar kar łącznych w wyrokach objętych wyrokiem łącznym (w niniejszej sprawie II K 148/12) nie wyznacza ustawowych granic minimum i maksimum, w jakich sąd może orzec nową karę łączną, gdyż z mocy art. 575 k.p.k. kary łączne a orzeczone wcześniejszymi wyrokami, ulegają rozwiązaniu (vide: orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2010 roku w sprawie II KK 156/10, publ. PK 2011/2/24).

To wymiar tych wszystkich, poszczególnych kar, tj. najwyższej z nich oraz ich łącznej sumy, wyznaczał teoretyczne granice, w jakich winna zostać wymierzona kara łączna w sprawie III K 296/13. Oznacza to, iż w przedmiotowej sprawie mogła zostać orzeczona kara od 9 miesięcy (ze sprawy II K 148/12) do 3 lat i 3 miesięcy jako sumy

poszczególnych kar z połączonych wyroków (8 miesięcy, 9 miesięcy, 6 miesięcy, 8 miesięcy i 8 miesięcy). W porównaniu z powyższym orzeczenie kary łącznej w wymiarze 2 lat oznacza złagodzenie aż o rok i trzy miesiące.

Sąd Rejonowy przy wymiarze kary prawidłowo zastosował dyrektywy wynikające z przepisów art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k., jak również ogólne dyrektywy wymiaru kary przewidziane przez ustawodawcę w przepisie art. 53 k.k. Decydujące znaczenie przy wymiarze kary łącznej, w tym przy wydawaniu wyroku łącznego, ma wzgląd na prewencyjne oddziaływanie kary, w znaczeniu zarówno prewencji indywidualnej, jak i ogólnej. Popełnienie dwóch lub więcej przestępstw jest w zasadzie istotnym czynnikiem prognostycznym, przemawiającym za wymierzeniem kary surowszej od wynikającej z dyrektywy pełnej absorpcji. Z drugiej jednak strony, mechaniczne stosowanie zasady pełnej kumulacji kar również nie zasługuje na aprobatę, ponieważ stanowiłoby wyraz formy jedynie odpłaty, częstokroć niesprawiedliwionej realiami sprawy i cechami sprawcy. Choć jest oczywiste, że orzeczenie kary łącznej nie musi przynosić skazanemu korzyści, to znaczy wymierzenia kary łącznej w wymiarze niższym od arytmetycznej sumy poszczególnych kar, to jednak wysokość tak ustalonej kary łącznej może być obniżona, gdyby kara taka nie była w danym przypadku celowa.

Powszechnie przyjmuje się, że orzekanie wyroku łącznego wiąże się z interesem procesowym skazanego, ale „interes” przejawiać ma się w tym, aby kara łączna nie stwarzała większej dolegliwości od tej, jaka wyniknęłaby z kolejnego wykonania kar podlegających połączeniu (vide: T. Grzegorzczak w: Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz, wyd. Zakamycze, Kraków 2003 rok, s. 1416). Jak stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 18 marca 1981 roku „instytucja wyroku łącznego nie jest pomyślana jako premia dla przestępcy popełniającego większą liczbę przestępstw, lecz opiera się na założeniu, że samo wydanie wyroku powinno być ostrzeżeniem dla skazanego przed popełnieniem nowego przestępstwa” (publ. OSNPG z 1981 roku, nr 5, poz. 43). Stanowiska te zachowują swą aktualność.

Przeważa pogląd, podzielany przez sąd orzekający w sprawie, iż wymierzenie kary łącznej na zasadzie absorpcji pełnej lub zbliżonej do niej jest możliwe przede wszystkim wtedy, gdy pomiędzy zbiegającymi się przestępstwami zachodzi ścisły związek podmiotowy, przedmiotowy, jak i czasowy. W ocenie sądu, możliwość orzeczenia kary łącznej na zasadzie absorpcji należy rozważać w szczególności w sytuacji uznania przez sąd, że czyny przestępne w wypadku ewentualnego jednoczesnego sądzenia powinny być raczej ocenione w ramach konstrukcji przestępstwa ciągłego z art. 12 k.k., bądź jeśli granica pomiędzy realnym a pomijalnym zbiegiem przestępstw nie jest zbyt wyraźna, czy też gdy z dwóch lub więcej pozostających w zbiegu czynów przestępnych jeden dominuje w ocenie całości zdarzenia.

Okoliczności, które wpłynęły na ostateczny wymiar kary zostały prawidłowo wskazane w części motywacyjnej orzeczenia i słusznie ocenione. Sąd Rejonowy zasadnie nie znalazł racjonalnych przesłanek dla przyjęcia zasady pełnej absorpcji czy też dalszego złagodzenia kary. Popełnienie kilku przestępstw, choć podobnie kwalifikowanych i przeciwko tożsamemu dobru chronionemu prawnie (przeciwko mieniu i w jednym przypadku także przeciwko dokumentom) ale na przestrzeni aż blisko dwóch lat (od dnia 25 listopada 2008 roku do 15 listopada 2010 roku) i uwzględniając wysokość wyrządzonej nimi szkody (łącznie ponad 130.000 złotych) skutkowało niemożliwością zastosowania pełnej absorpcji. Byłby to przejaw niczym nieuzasadnionej pobłażliwości, w szczególności wobec wielokrotnie karanego sprawcy, również poza zakresem objętym wyrokiem łącznym.

Jednocześnie należy wskazać, iż bez znaczenia dla wysokości kary łącznej, w zakresie mogącym doprowadzić do jej modyfikacji, pozostawały argumenty skarżącego o popełnieniu czynów jeszcze przed rozpoczęciem odbywania kar pozbawienia wolności, o odbywaniu kar w warunkach aresztów śledczych a nie zakładów karnych, o konieczności wielokrotnego przetransportowywania go w związku z toczącymi się postępowaniami, o konsekwencjach odbywania kary dla sytuacji materialnej jego, osób najbliższych i wierzycieli, o konsekwencjach rodzaju wcześniej wykonywanej pracy zarobkowej dla jego sytuacji w jednostkach penitencjarnych. Natomiast argument apelującego o pomyślnym przebiegu procesu resocjalizacji stoi w sprzeczności z negatywną opinią jednostki penitencjarnej (k. 18v).

Tak więc słusznie w przedmiotowej sprawie przyjęto zasadę częściowego złagodzenia sumy kar podlegających łączeniu i wymierzono karę dwóch lat pozbawienia wolności. Zdaniem Sądu Okręgowego wymierzona kara i jej dolegliwość będzie spełniać wszystkie nałożone przez ustawodawcę funkcje. W ten sposób zostaną osiągnięte

cele zapobiegawcze i wychowawcze, dostarczy to skazanemu dodatkowej motywacji do zmiany postępowania w przyszłości, skłoni go do przestrzegania społecznie akceptowanych norm postępowania, jak również rozstrzygnięcie uwzględnia potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. W realiach przedmiotowej sprawy brak jest racjonalnych przesłanek aby uznać, że wymierzona kara jest tego rodzaju, że byłaby nieakceptowana ze społecznego punktu widzenia a zatem nosiła cechy rażącej surowości. Powyższe nie rodzi potrzeby ingerencji orzeczniczej sądu odwoławczego i przemawia za potrzebą stabilizacji wyroku w zaskarżonej części, dotyczącej orzeczenia o karze łącznej pozbawienia wolności.

Wobec powyższego zaskarżony wyrok utrzymano w mocy, uznając apelację za oczywiście bezzasadną. Jednocześnie wydatkami za postępowanie odwoławcze obciążono Skarb Państwa, zasądzając na rzecz adwokata ustanowionego z urzędu zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej w postępowaniu odwoławczym, ich wysokość ustalając na podstawie § 2 ust. 3 i § 14 ust. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (publ. Dz. U. nr 163, poz. 1348 z 2002 roku z późn. zm.). W odwołaniu do powyższej regulacji nie mógł zostać zaakceptowany wniosek obrońcy z urzędu o zasądzenie kosztów w zakresie ich wysokości.